

Ny gudstjenesteordning i Den norske kirke

1.søndag i advent innføres ny gudstjenesteordning i Den norske kirkes menigheter. En stor begivenhet. Det er 35 år siden sist det skjedde.

Gudstjenesteordningen må med jevne mellomrom forandres. For menneskene endrer seg. Også tiden. Gudstjenestens form og innhold skal gi rom for menneskenes liv, utfordret av den tiden vi lever i.

Det var Ungdommens kirkemøte som i 2003 tok opp spørsmålet om å endre gudstjenesteordningen. Særlig unge mennesker kjente seg fremmed i gudstjenesten. Formene var stramme og rigide. Språket lite inkluderende. Innholdet fjernt fra folks daglige liv. Musikken gammelmodig og vanskelig å identifisere seg med.

Mange kan nok kjenne seg igjen i dette.

En gudstjeneste skal berøre ens liv. En skal ikke være tilskuer og betrakter, men deltaker.

Dette ble en viktig tanke i arbeidet med en ny gudstjenesteordning.

Behovet for en ny gudstjenesteordning er og blitt aktualisert ved at gudstjenestebesøket har gått tilbake de senere år. I Nidaros bispedømme har vi hatt ca. 10 % nedgang de siste 10 år. Dette er så betydelig at vi har satt i gang et arbeid for å finne ut hva dette skyldes. Grunnene er nok mange og sammensatte. Og vi kan ikke gå dypt inn i dette her. For det fordrer en omfattende analyse. Men denne trenden må vi arbeide for å snu. I 2011 snudde riktig nok den nedadgående kurven.

Besøkstallet steg. Flere søkte til kirken. Det kan skyldes kirkens rolle i forbindelse med terrorangrepet på Regjeringskvartalet og Utøya 22. juli 2011. Det vi opplevde i 2011, kan tyde på at kirken betyr mye for folk når en stor krise rammer folk og land. Slik kan dette gi noen viktige opplysninger om folks kirkelige tilhørighet, som er viktig også i kirkens strategiske arbeid med gudstjenesten.

Hva forteller et stort eller beskjedent gudstjenestebesøk? Det mest fristende er kanskje å fortolke den åndelige status hos folk i forhold til dette? Men det er for enkelt og tabloid.

Et av perspektivene kan være at folks livsrytme og deres gudstjenesterytme er i utakt med hverandre. Gudstjenesterytmen må tilpasse seg folks livsrytme, og ikke omvendt.

Livsrytme er den måten folk organiserer sine liv på, i arbeid og fritid. Mange lever i krevende sosiale systemer hvor det er et stort press for å rekke over alt, - det er til dels en stressende og nådeløs livsrytme.

Gudstjenesterytmen har tradisjonelt vært tilpasset livsrytmen i bondesamfunnet, hvor det var onnearbeid og stell av dyra som bestemte når det var tid for gudstjeneste.

Hva så i dag? Hvordan møte folk livsrytme med et gudstjenestetilbud på en bedre måte?

Gudstjenesterytmen til mennesker i folkekirken er høyst forskjellig. Noen deltar kun i gudstjeneste når det er feiring av dåp i familie eller vennekrets, eller i konfirmasjon, vielse eller begravelse. De søker kirken i forbindelse med slekt og venners ulike livsfaser. For kirken nyter stor tillit som forvalter av overgangsrundene, med Kristus i sentrum. Andre har i tillegg tradisjon med å gå til kirke på julaften og 17. mai, og andre merkedager gjennom året. Noen går til gudstjeneste hver søndag.

Ut fra dette, -finnes en ideell gudstjenesterytme? En kan selvsagt tillate seg å svare muntert med slagordet; «Unngå julerushet – gå til gudstjeneste hver søndag!» For en kan ikke være gudstjenesten foruten, for den er ment å være et nådens sted i livet. Det er kirkens mål og visjon for gudstjenesten.

Gudstjenesten feires primært på søndag, på Kristi oppstandelsesdag. Slik må det fortsatt være. Men vi ser at mange søker heller til kirken i ukedagene, kanskje fordi det er et gudstjenesteliv som er bedre tilpasset ens livsrytme.

Gudstjenesten må oppleves relevant for ens liv. Derfor har den nye gudstjenesteordningen fått et språk som søker seg inn mot vår tids språklige uttrykk. Det er skapt ny liturgisk musikk med et variert tonespråk som skal kunne møte ulike aldersgrupper og livssituasjoner.

Nytt er at gudstjenesten i sin oppbygning og gjennomføring orienteres ut fra 4 hovedkriterier;

1. **Stedegjengjørelse;** Gudstjenesten skal speile det stedet hvor den feires; bygda, byen, bydelen. Menneskenes liv og levevilkår i lokalsamfunnet skal stå sentrum når en trer fram for Guds ansikt. En skal oppleve at ens eget liv og livssituasjon blir løftet fram i gudstjenesten.
2. **Involvering;** Barn, unge og voksne i alle aldersgrupper skal kunne delta aktivt med tekstlesning, i forbønnen og under nattverden som medliturger sammen med presten. En eller flere fra dåpsfølget kan få lese tekster i dåpsliturgien, være medledere under forbønnen, eller delta i lystenning for dåpsbarnet. Tanken er at en skal ikke være tilskuer, «Guds publikum», men en deltaker i sitt eget livs «drama» som utspiller seg i fellesskapet med medmennesker for Guds ansikt.
3. **Fleksibilitet;** Gudstjenesten skal gi mulighet for variasjon både i form og i uttrykk alt etter situasjon, og hvem som feirer gudstjeneste. Den skal gi rom for alle aldersgrupper.
4. **Gjenkjennelse.** Det siste kriteriet er særdeles viktig i en folkekirke. Gudstjenesten må ikke bli så variert og fleksibel at en blir fremmedgjort. En må kunne kjenne seg igjen. Derfor må det være obligatorisk faste ledd i enhver gudstjeneste. Gudstjenesten må ikke bli dominert av noen få sine ønsker og ideer.

Sang og musikk er en uløselig del av gudstjenesten. Knappt noe kan åpne opp i livet som sangen og musikken. Det må alltid være noen salmer i gudstjenesten som tilhører «kjernesalmene», som alle kan.

Vi ser med forventning fram til innføringen av den nye gudstjenesteordningen. Vårt håp er at den må skape fornyelse i Den norske kirke.